

บทบาทของชาวจีนในค่านิยมเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรมไทย
สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

นางสาวมัลลิกา เรืองระพี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2518

008427 i 15864625

(2)

THE ROLE OF THE CHINESE IN THAI ECONOMY, SOCIETY AND ART

FROM RAMA I TO RAMA IV

Miss Mullica Ruangrapee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of History
Graduate School

Chulalongkorn University

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

[Handwritten signature]
อธิการบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature] ประธานกรรมการ

[Handwritten signature] กรรมการ

[Handwritten signature] กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : บทบาทของชาวจีนในค่านิยมเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรม
ไทยสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
ชื่อ : นางสาว มัลลิกา เรืองระพี
แผนกวิชา : ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา : 2517

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มุ่งที่จะค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในสมัย-
รัตนโกสินทร์ตอนต้นอย่างละเอียด เพื่อทราบถึงบทบาทและอิทธิพลของชาวจีนต่อ
รัฐบาลไทยและความเป็นอยู่ของราษฎรไทย ในค่านิยมเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรม
ว่าชาวจีนมีบทบาทมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้ชาวจีนเข้ามา
ประกอบอาชีพภายในประเทศ และเข้าควบคุมเศรษฐกิจของไทยไว้ได้ทั้งหมด พร้อม
ทั้งศึกษาความมั่นคงของสังคมชาวจีนที่เป็นชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ และบทบาทของ
ชาวจีนที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย ในด้านศิลปกรรม ศึกษา เหตุที่ชาวจีนเข้ามามีอิทธิพล
ด้านศิลปกรรม และมีอิทธิพลมากน้อยแค่ไหน เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมแขนงใดบ้าง

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ แบ่งออกเป็น 4 บทใหญ่ๆ โดยมีบทนำ แต่ละบทสรุปพร้อม
ทั้งข้อเสนอนแนะแยกต่างหาก บทนำกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา ขอบเขตของการ
วิจัยประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีการดำเนินงานวิจัยพร้อมทั้งแหล่งที่ค้นคว้า-
เอกสารต่างๆ ตลอดจนคำชี้แจงบางประการ เกี่ยวกับ เอกสารและ เชิงอรรถ บทที่ 1
ศึกษามบทบาทชาวจีนในค่านิยมเศรษฐกิจ สังคมและค่านิยมศิลปกรรมของไทยตั้งแต่สมัย-
สุโขทัยสมัยอยุธยาและสมัยกรุงธนบุรี ศึกษาว่าชาวจีนมีบทบาทอย่างไรบ้าง และมี
อิทธิพลมากน้อยเพียงใด บทที่ 2 ศึกษาบทบาทชาวจีนในค่านิยมเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์
ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 อย่างละเอียดว่าชาวจีนมีบทบาทควบคุม เศรษฐกิจใน
ด้านการค้ากับต่างประเทศและ เศรษฐกิจภายในประเทศ พร้อมทั้งวิเคราะห์สาเหตุ
ของการขยายการค้ากับต่างประเทศในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทบาทชาวจีนใน
ด้านการขอเรือสินค้า เงินเรือสินค้าและเป็นพ่อค้าผู้จำหน่ายสินค้า เจตนาของ
ชาวจีนในการช่วยรัฐบาลดำเนินการค้ากับต่างประเทศ และนโยบายของรัฐบาล
ต่อชาวจีน บทบาทของชาวจีนในค่านิยมศิลปกรรมภายในประเทศ ซึ่งประกอบการค้า

การ เก็บภาษีอากร การ เกษตรกรรม การตั้งโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ทาง เกษตรกรรม การทำเหมือง การทำสวนยาง การป่าไม้ การตั้งบ่อนการพนัน และการค้ายาเสพติด พร้อมทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนสามารถควบคุมเศรษฐกิจไว้ทั้งหมด ศึกษาจาก สภาพสังคมไทยและปัจจัยภายนอก รวมทั้งผลดี และผลเสียจากการที่ชาวจีนควบคุม เศรษฐกิจของไทย บทที่ 3 กล่าวถึงบทบาทของชาวจีนในค่านสังคม ศึกษาความมั่นคง ของสังคมชาวจีนที่เข้ามา เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศ นโยบายของรัฐบาลในการ- ปกครองชาวจีน รวมทั้งอิทธิพลของชาวจีนต่อสังคมไทยทางด้านสร้างสรรค์ซึ่งกล่าว ถึงประเพณีที่ได้รับมาจากจีนและอิทธิพลจีนที่ก่อความวุ่นวายภายในประเทศ ซึ่งเป็น ปัญหาที่ยุ่งยากมากในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บทที่ 4 กล่าวถึงบทบาทของชาวจีนใน ค่านศิลปกรรมไทย วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่มีอิทธิพล ในค่านศิลปกรรมไทย ทั้งทางค่าน สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วรรณศิลป์ และประณีตศิลป์ บทสรุป ผู้วิจัยได้กล่าวสรุป ถึงบทบาทของชาวจีนในค่านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นว่ามีอิทธิพลมากโดยเฉพาะในค่านเศรษฐกิจซึ่งกล่าวได้ว่า เศรษฐกิจของไทย อยู่ในกำมือชาวจีนและมีแนวโน้มมาถึงปัจจุบันนี้ พร้อมทั้งขอเสนอแนะในการค้นคว้า บทบาทชาวจีนในค่านอื่นๆ ให้ลึกซึ้งอีก เพื่อจะได้ทราบถึงอิทธิพลของชาวจีนต่อประเทศ ไทยได้อย่างสมบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THESES TITLE : The Role of the Chinese in Thai Economy, Society and
Art from Rama I to Rama IV
NAME : Miss Mullica Ruangrapee
DEPARTMENT : History
ACADEMIC YEAR : 1975

ABSTRACT

This research is an attempt to examine in detail all the material concerning the Chinese during the early Bangkok period in order to study their role and influence in economy, society and art of Thailand. This work also discusses the real motives of Chinese immigration.

This thesis is divided into 4 chapters

- Chapter I deals with the Chinese's role and influence in Thai economy society and art during the Sukhothai, Ayuthaya and Thonburi periods.
- Chapter II ^{ses} focuses on the Chinese's role in Thai economy in the early Bangkok period from the reign of King Rama I to the reign of King Rama IV. The government policy in foreign trade expansion and the Chinese's transaction in assisting the Thai government in foreign trade have also been discussed.
- Chapter III is concerned with the stability of Chinese society, the government policy in controlling the Chinese immigrants and the Chinese influence in Thai society.
- Chapter IV ^{es} discusses the government policy in employing the Chinese artisans and the Chinese influence upon Thai art especially in painting, architecture and decoration.

In conclusion the writer ~~wishes to state~~ that the Chinese have a great role and influence upon Thai economy, society and art. The government policy and ^{the} practice of slavery in Thai society are mainly responsible for the steady increase of Chinese influence in Thailand. The writer believes that it is unwise that the Thai government in early Bangkok period decided to hire the Chinese as assistants in almost every branches of Thai economy.

กิติกรรมประกาศ

นอกเหนือจากกำลังปัญญา กำลังใจ และกำลังกายของผู้วิจัยที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ถึงความปรารถนาแล้ว ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งตลอดเวลาอันมีค่าตรวจทานข้อเขียน พร้อมทั้งแนะนำเอกสารและเสนอแนะความบกพร่องที่มิค้ำยั้งตลอดจนให้ยืมเอกสารที่ทรงคุณค่า ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ศาสตราจารย์ ม.ร.เว. แสงโสม เกษมศรี และ รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี ถึกที่ไกรภุณา ให้คำแนะนำอันทรงคุณค่า ในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ แผนกตัวเขียน ประจำหอสมุดแห่งชาติ โดยเฉพาะ คุณชูศักดิ์ ทิพย์เกษร และ คุณวชิระ ธรรมเมชินทร์ ที่อำนวยความสะดวก ในการค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิ เจ้าหน้าที่กองจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยเฉพาะ คุณชูศรี สวัสดิ์ศิสังกราม หัวหน้ากอง ที่เอื้อเฟื้อให้ค้นคว้าเอกสารได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่หอสมุดคำร่างราชานุญาต ทั้ง 3 ท่าน คือ คุณสายต่อ ศรีพันธ์ คุณเครือวัลย์ น้อยพงษ์ และ คุณยงยุทธ รอดพิมพ์ ที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าหนังสือที่ค่อนข้างจะหายาก รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ที่ให้ความสะดวกในการใช้เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ที่อนุญาตให้ถ่ายภาพ

ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ คุณไพฑูรย์ วัฒนสุข ที่กรุณาช่วยเหลือในการพิมพ์และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือโดยตลอด โดยเฉพาะ คุณนันทนา เตชวานิชย์ คุณปิยนาด บุณนาค และ คุณประภัสสร บุญประเสริฐ

บุคคลที่ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงอีกสองท่านคือ คุณรัชภัทร และคุณจิตรา บิคามารดา ผู้ส่งเสริมสนับสนุนด้วยดีตลอดมา พร้อมทั้งขอขอบคุณบรรดาญาติพี่น้องน้องทุกคนที่ได้ช่วยเหลือทั้งค้ำยันกำลังกาย และ กำลังใจ โดยเฉพาะคุณอรุณี วุฒิประภินทร์ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ถึงความปรารถนา ผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

ข

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ง

กิตติกรรมประกาศ

จ

สารบัญ

ฉ

รายการภาพประกอบ

ช

บทนำ

1

บทที่ 1

6

บทบาทชาวจีนในกานเศรษฐกิจ สังคม และศิลปกรรม

สมัยกรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงธนบุรี

บทที่ 2 บทบาทชาวจีนในกานเศรษฐกิจ

18

สมัยรัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

1. การค้าต่างประเทศ

19

2. เศรษฐกิจภายในประเทศ

43

การค้า

การเก็บภาษีอากรและการผูกขาดของจีน

49

การเกษตรกรรมโรงงานและอื่น ๆ

60

กรรมกรแรงงาน

67

✓ บ่อนการพนันและยาเสพติด

70

เหตุที่จีนควบคุมเศรษฐกิจ

77

ผลของบทบาทชาวจีนในกานเศรษฐกิจ

87

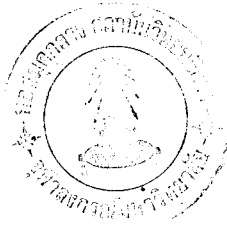
บทที่ 3	บทบาทชาวจีนในค่านิยมสังคมสมัยรัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์	
	ความมั่นคงของสังคมจีน	97
	อิทธิพลของชาวจีนต่อสังคมไทย	
	อิทธิพลของชาวจีนที่ก่อความวุ่นวายต่อสังคม	148
บทที่ 4	บทบาทชาวจีนในค่านิยมศิลปกรรมสมัยรัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์	179
	ช่างชาวจีน	
	อิทธิพลของชาวจีนต่อศิลปกรรมไทย	185
	สถาปัตยกรรม	
	จิตรกรรม	193
	วิจิตรศิลป์	197
	นาฏศิลป์	201
บทสรุป		215
บรรณานุกรม		222
ภาคผนวก		287
ประวัติการศึกษา		

รายการภาพประกอบ

๓๕๑

ภาพที่ 1	สำเนาเงินฮกเกี้ยน	33
ภาพที่ 2	บั้งไฟในโรงบ่อนเบี้ย	72
ภาพที่ 3	ป้ายหอย ก.ช.	72
ภาพที่ 4	หน้าบันประดับกระเบื้องที่พระอุโบสถวัดพิชัยญาติการาม	189
ภาพที่ 5	หน้าบันแบบไทยปนจีนประดับกระเบื้องที่พระอุโบสถวัดกัลยาณมิตรฯ	189
ภาพที่ 6	ภาพจิตรกรรมที่บานประตูคานีในที่พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย พระบรมราชวัง (พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ)	193
ภาพที่ 7	ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่พระวิหาร เล็กวัดกัลยาณมิตร	193
ภาพที่ 8	ภาพสลักหินจากประเทศจีนที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ	208
ภาพที่ 9	ภาพสลักหินโดยชาวจีนส่งมาจากประเทศจีนรอบพวงไฉ วัดพิชัยญาติการาม	208
ภาพที่ 10	เจดีย์ศิลาสำริดรูปสี่เหลี่ยมจากจีนที่วัดกัลยาณมิตรฯ	210
ภาพที่ 11	ศิลารูปกลองแบบจีนประดับภายในวัดพระเชตุพนฯ	210

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การที่รัฐบาลของหลายประเทศรวมทั้งรัฐบาลไทย ได้พิจารณาจะเปิดสัมพันธภาพ หรือได้ ทำการเปิดสัมพันธภาพกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจมากในปัจจุบัน เพราะภายในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฯลฯ มีชาวจีนเข้าไปตั้งหลักฐานประกอบอาชีพมั่นคงอยู่ เป็นจำนวนมาก ชาวจีนเหล่านี้มีอิทธิพลในค่านเศรษฐกิจ และอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ในประเทศไทย ชาวจีนมีความสัมพันธ์กับชาวไทยมาตั้งแต่ สมัยตั้งกรุงสุโขทัย และความสัมพันธ์นี้คงดำเนินอยู่ เรื่อยมา ในสมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มีชาวจีนเป็นจำนวนมาก ที่มีสัญชาติเป็นชาวไทยโดยสมบูรณ์ และเป็นผู้ที่มีอิทธิพล โดยเฉพาะต่อวงการเศรษฐกิจของไทย ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจจะศึกษาค้นคว้า ถึงบทบาทของชาวจีน ในสมัยอดีตที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของชาวไทย โดยเฉพาะบทบาทค่านเศรษฐกิจ ค่านสังคมที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อทราบถึงพื้นฐานที่ทำให้ ชาวจีนมีอิทธิพล ควบคุมวงการเศรษฐกิจดังในปัจจุบันนี้ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศไทยเริ่มก่อสร้างบ้านเมืองใหม่อีกครั้งหนึ่ง ชาวจีนมีส่วนช่วยเหลือในการสร้างประเทศครั้งนั้นอย่างไร โดยเฉพาะในค่านเศรษฐกิจ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 อันเป็นสมัยที่ประเทศไทยมี สัมพันธไมตรีกับประเทศทางตะวันตก นับเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่นโยบายเศรษฐกิจของไทย ซึ่งใช้มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 เปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นในช่วงระยะเวลาก่อนการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจ และภายหลังการเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ 4 จึงควรจะศึกษาเพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาและอิทธิพลของชาวจีนในระยะนั้นซึ่ง เป็นการปูพื้นฐานทำให้เข้าใจว่าเหตุใดชาวจีนจึงมีอิทธิพลควบคุมเศรษฐกิจของไทยในปัจจุบันนี้ควย นอกจากค่านเศรษฐกิจแล้ว ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ชาวจีนมีบทบาทค่านสังคม เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนและรัฐบาลในยุคนั้น และมีอิทธิพลเงินในค่านศิลปกรรม

ซึ่งยังปรากฏหลักฐานให้เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ จึงเป็นเรื่องที่ควรจะศึกษาค้นคว้า ให้ลึกซึ้งถึงบทบาทของชาวจีน ในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและศิลปกรรมไทย ซึ่งปรากฏมีผลสะท้อนต่อมาในปัจจุบันนี้

มีชาวต่างประเทศหลายคน สนใจศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทย เช่น วิลเลียม ยอร์จ สกินเนอร์ (William George Skinner) ซึ่งทำวิทยานิพนธ์ในปี พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) เรื่อง " A Study of Chinese Community Leadership in Bangkok, Together with An Historical Survey of Chinese Society in Thailand " และได้เขียนหนังสือ ๒ เรื่อง คือ

Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand ในปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) ซึ่งศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะของผู้นำจีนในประเทศไทย ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจบทบาทและการเคลื่อนไหวของชาวจีนภายในประเทศ ในยุคปัจจุบันนี้ เป็นอย่างดี และหนังสือ เรื่อง Chinese Society in Thailand : an Analytical History ซึ่งวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมชาวจีนในประเทศไทย

วิทยานิพนธ์ของ ชาร์ล ดิบเบิล (Charles Dibble) ในปี พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961) เรื่อง " The Chinese in Thailand Against the Background of Chinese - Thai relations " ซึ่งค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ทางด้านการเมือง นอกจากนี้ ริชาร์ด เจ คอกกลิน (Richard J. Coughlin) เขียนเรื่อง Double Identity : The Chinese in Modern Thailand ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าด้านสังคมวิทยา วิคเตอร์ เปอเซลล์ (Victor Purcell) เขียนเรื่อง The Chinese in Southeast Asia ดร. เคนเนท พี แลนดอน (Dr. Kennet P. Landon) เขียนเรื่อง The Chinese in Thailand และนางหลุยส์ มิชิสัน (Louis Mitchison) เขียนเรื่อง The Overseas Chinese หนังสือเหล่านี้กล่าวถึงบทบาทชาวจีน

ในคานต่าง ๆ เน้นหนักในสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังปรากฏเอกสารที่สำคัญ คือ วิทยานิพนธ์ ของ ดร.สืบแสง พรหมบุญ เรื่อง " Sino - Siamese Tributary Relations, 1282 - 1853 " ซึ่งค้นคว้า เรื่อง การส่งบรรณาการไป ประเทศจีน ตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนกระทั่ง การยุติการส่งบรรณาการในสมัยรัชกาล ที่ 4 และกล่าวถึงบทบาทชาวจีนในคานเศรษฐกิจ และสังคมด้วย

สำหรับเอกสารภาษาไทย ที่ทำการค้นคว้าเกี่ยวกับจีน ได้ แก่ วิทยานิพนธ์ ของ นางสาว ยุพเรศ มิลลิแกน เรื่อง " บทบาทของชาวจีนในประเทศไทย " ซึ่งศึกษาบทบาทชาวจีนอย่างกว้าง ๆ ตั้งแต่ สมัยสุโขทัยถึงสมัยปัจจุบัน วิทยานิพนธ์ ของนายพิชัย รัตนพล เรื่อง " วิวัฒนาการการควบคุมโรงเรียนจีน " ศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาวจีนภายในประเทศไทย และวิทยานิพนธ์ ของ นายพลกฤต อังกิ้นันท์ เรื่อง " บทบาทชาวจีน ในประเทศไทยในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว " ซึ่งศึกษาบทบาทชาวจีน และอิทธิพล ของชาวจีน ในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะเมื่อพิจารณา จากหนังสือเหล่านี้ ยังไม่ มีการศึกษาถึงสาเหตุของการเข้ามาอิทธิพลและอิทธิพลของชาวจีน ในสมัย รัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะให้ลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างสมบูรณ์ที่จะศึกษาถึงบทบาทของชาวจีน ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นโดยเฉพาะ ในเรื่องเศรษฐกิจ สังคมและศิลปกรรม และ ปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนเข้ามาอิทธิพล และผลที่ได้รับต่อคานรัฐบาลไทย ต่อชาวจีน และต่อราษฎรไทย รวมถึง เจตนาารมณ์ ของชาวจีน ในการเข้ามาช่วยเหลือรัฐบาลไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ขอบเขตของการวิจัย ศึกษาเฉพาะเจาะจงในช่วง ระยะเวลาตั้งแต่ก่อนที่รัฐบาลไทยในยุครัตนโกสินทร์จะเลิกการผูกขาดสินค้าและ ภายหลังการผูกขาดสินค้า อย่างเป็นทางการ ในสมัยรัชกาลที่ 4 อย่างลึกซึ้งโดย อาศัยหลักฐานข้อเท็จจริงที่ปรากฏทางประวัติศาสตร์

ผลที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยซึ่งอาจจะประมวลได้ดังนี้ คือ

ประการแรก	ทราบว่าชาวจีน เข้ามาทำอะไรบ้างในคานเศรษฐกิจ และสังคมไทย
ประการที่สอง	รู้ถึงนโยบายของรัฐบาล ในระยะรัตนโกสินทร์ตอนต้นที่ มีต่อชาวจีน
ประการที่สาม	รู้สาเหตุที่ทำให้ชาวจีนเข้ามามีอำนาจในทางเศรษฐกิจ ของประเทศในระยะนั้น
และประการสุดท้าย	ผลและประเพณีบางอย่างที่ได้รับจากชาวจีนทั้งคาน เศรษฐกิจและสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาตามวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ทำการวิจัย แบบ Analytical descriptive ซึ่งมีแนวการพรรณนาความโดยอาศัย การวิเคราะห์ จากข้อเท็จจริง จากเอกสาร (Documentary Research) ที่คนคว้าได้โดยทำการวิจัยเป็นชั้น ๆ ชั้นแรก วางเค้าโครงเรื่อง หลังจาก การอ่านเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) เพื่อให้มีความรู้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ หลังจากนั้นเขาค้นคว้า เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ซึ่งประกอบด้วย ราชสารตรา จดหมาย พระราชดำรัส บัญชี และประกาศต่าง ๆ จากกองหอสมุดแห่งชาติ และกองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร พร้อมทั้งศึกษาค้นคว้าเอาสารชั้นทุติยภูมิ (เอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว) จากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดคำรวงราชานุภาพ หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย, ชั้นที่สอง พิจารณาและตีคุณค่าของเอกสารที่คนได้ พร้อมทั้งบันทึกความเห็นส่วนตัวลงไปด้วย ชั้นที่สาม นำมาเรียบเรียงตามเค้าโครงเรื่อง (ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในบางประการ) และชั้นสุดท้าย ทำการตรวจทานแก้ไข และเพิ่มเติมส่วนนำ ส่วนอ้างอิง และประวัติการศึกษา

อนึ่งในการศึกษาค้นศิลปกรรมนั้นได้ศึกษาจากวัตถุสถานที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน คือเดินทางไปที่ค้นศึกษาตามวัดต่าง ๆ อาทิ วัดราชโอรส วัดนางรอง

วัดกัลยาณมิตร วัดพิชัยญาติ วัดอรุณ วัดพระเชตุพน ฯลฯ รวมทั้งศึกษาจาก
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและพระที่นั่งเวหาศจำรูญ พระราชวังบางปะอิน

อนึ่ง เอกสารตัวเขียน ชั้นปฐมภูมิ ที่ค้นได้จากกองหอสมุดแห่งชาติ
ส่วนใหญ่ เป็นสมุดไทย (สมุดข่อย) มักมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับข้อความที่เกี่ยวข้อง
เนื่องกับชาวจีน เพราะ ภายในสมุดข่อยนี้ รวบรวมไว้หลายเรื่อง การตั้งชื่อ
เรื่องจะนำเอาหัวข้อแรกมาตั้งเป็นชื่อสมุดเล่มนั้น หัวข้อหลัง ๆ ที่มีเกี่ยวกับจีน
ไม่ได้ตั้งชื่อไว้ ในการอ้างอิงบรรณานุกรมของสมุดที่ทางเจ้าหน้าที่ตั้งไว้
ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านคิดว่าไม่เกี่ยวข้องกับชาวจีน และในบางเล่มมีเรื่องเกี่ยวกับ
ชาวจีน แต่ชื่อเรื่องที่ตั้งไม่ตรงกับเนื้อเรื่องภายในเล่ม ฉะนั้นจึงขอชี้แจงให้ทราบ
เพื่อถนอมความเข้าใจผิด

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัย ใช้ภาพประกอบ เพื่อให้ผู้อ่าน
ได้เข้าใจเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และในการอ้างอิงบรรณานุกรม ผู้วิจัย ขอชี้แจงเกี่ยวกับ
กับตัวอย่างที่ใช่ว่า

- ก.ท.ช. ย่อมาจาก กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- ก.จ.ช. ย่อมาจาก กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร
- JSS ย่อมาจาก วารสาร Journal of the Siam Society
ของสยามสมาคม
- JSAS ย่อมาจาก Journal Southeast Asian History
- JSSS ย่อมาจาก Journal of South Seas Society

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย